

אלה רוס

"ולא תעלה במעלות על מזבוחי אשר לא תגלה ערותך עליו" (כ, כג)

1
סמנים
בנינים

1 הנה הדרך הנכונה לאדם העולה במעלות התורה והתשובה, לעלות צעד אחרי צעד ולא לקפוץ בפעם אחת גבוה מידי, למעלה מכוחותיו. שדבר זה יביאו בסוף לאפיסת כוחות ויחזור חלילה להרכו.

הדבר דומה לאדם המתאמן להרים משקולות, שאם יתחיל להתאמן בהרמת מאה ומאתיים קילו, סופו להישבר. שלא יוכל לעמוד בנטל. אך אם יתחיל בהרמת עשר ועשרים קילו, ובכל תקופה יוסיף עוד קצת משקל. בסופו של דבר יגיע להרמת ושקלים כבדים ביותר, שיוכל לעמוד בהם.

כן הדבר בעבודת ה', המתחזק - עליו להוסיף בכל פעם עוד הדרגות והתחזקות בשמירת המצוות, עד שלבסוף ישמור את כולם.

11 הדבר דומה לתינוק קטן שנותנים לו לאכול, בוודאי שבשר זה מחזק וטוב, אך אם יתנו זאת לתינוק, שאין לו שיניים וכח לאכול בשר, הוא יחנק. אלא הדרך היא לתת לו חלב, אחר כך קצת דייסה, ועם הזמן לרסק לו קצת אוכל. ולאחר שיצאו לו שיניים להביא לו בשר טחון, ולבסוף יהיה אפשר לתת לו גם בשר צלוי.

כן הדבר בתורה. כל המצוות הם חשובות וטובות, רק צריך ללכת צעד אחר צעד, להיות הולך ומוסיף בעבודת ה'.

16 דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו". יש הרבה שעולים בהר ה', מקבלים אור גדול ורוצים להתחזק בתורה ויראת שמים, אך החכמה הגדולה היא: "ומי יקום במקום קדשו" מי ישאר בתר ה' לאורך זמן. רק מי שמתקדם שלב אחר שלב בעבודת ה', עם רב צמוד המראה לו את הדרך, יוכל להגיע לדרך הנכונה. אחרת האדם בבת יעלה גבוה מאוד, וכולם יראו אותו כצדיק הדור, ואחר זמן יראו אותו שב לסורו שלא יכל לעמוד בהר ה'.

ואפשר בס"ד שזה נרמז בפסוק: "ולא תעלה במעלות על מזבחי", אל תעלה במעלות המזבח ועבודת ה' מהר מהר, משום "אשר לא תגלה ערותך עליו" שאח"כ לא תחזור לסורך ותגלה ערותך עליו.

28 כמו כן מסופר, כשהסתיימה מלחמת העולם השניה וצבאות בנות הברית נתנו אוכל בשפע לכל אלו ששרדו את השואה, רבים מהם קיבלו כאבי בטן עזים ומתו במקום. וזאת משום שהקיבה שלהם הצטמקה כשהרעיבו אותם בזמן המלחמה, ובפעם אחת נתנו להם הרבה מאוד אוכל ומתו מזה.

3) כמו כן, יש יהודים שהם רעבים מאוד לתורה ומצוות, שבו אותם הערב רב והרעיבו אותם, מיום שנולדו לא זכו לקבל חינוך יהודי טהור. וכעת, הם רעבים וצמאים. אם יאכלו בפעם אחת - יתחזקו ויקבלו קבלות גדולות מאוד, הם יכולים בסוף להתרסק מזה. על כן יקחו מעט מעט, עד שיתרגלו ויהיו בגדר מוסיף והולך בעבודת ה'.

11

ויבא אחרון וכל זקני ישראל לאכל לחם
עם חתן משה לפני האלקים (יט).
ע"י באצן עורא ופוקוני שאין לך
הפסוק להזכיר משה דפשוט שהיה שם דלהלו
היה. וקש"י לומד בדרך אחר, ח"ל ומשה
היכן היה וכו', אלא היה עומד ומשמש
לפניהם ע"כ.

ומצד הלכה אין קשה שהותרו כלל ישראל
להניח למשה לשמש שמשו משמש
לפניהם, דרבו שמחל על כבודו כבודו מחול
לדאיתא בקידושין (ג:) וכן נפסק ביו"ד (רמב.
ג:) ואפילו למ"ד בזבחים (ק:) דהיה מלך
ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, עיין
במקנה שם (ג: ד"ה מלך) מה שמירך על זה.

אבל לכאורה קשה, האין הניחו כלל ישראל
שמשו רבינו ישמש אותם, הגע
בעצמינו, האם היינו עוזבים איזה רצ או
ראש ישיבה או אדמו"ר שימשו אותנו אפילו
שימוש כל דהו ואפילו לרגע, ובפרט בסעודה
גדולה שכולם יושבים והוא עומד ומשמש.

ונראה, דלאן כחוצה המדריגה הכי גדולה
במדת ענוה של משה רבינו,
שהמורה הק' מעידה עליו והאיש משה עניו
מאד מכל האדם, ואסביר דברי על ידי מה
שבדידי הוה עובדא, שראיתי כמה אגרות
מהסטייפלער זצ"ל שבהמשך המכתבים
רואין גדולה מדת הענוה שלו, ומתפעלתי

ומשכתי לעצמי דהסטייפלער היה מתנהג
בעניויות טוב מאד, (ובלשונו געפראוועט עניויות).
ועוד זמן אחר זה ראיתי עוד מכתב שהשתמש
בצאחה לשונות כמו "שאתי אינו מגיע אפילו
למעלה ת"ח רגיל", "ותפסתי כבדה הרבה
זהו אמת לאמתו בלא הגומה כלל, עד אשר
דברים פשוטים וידועים לכל ת"ח אני בעניי
מתבדך בזה, איני מגויס רק כותב דברים
כהויתן", "והבא לראות כי גאון מולא אותי
כעם הארץ ממש בעיני הלכה", וכו', ע"כ.

ואודה ולא אבוש כשראיתי מכתב זה,
המתלתי לחשוב לעצמי דאפשר כן
הוה דהסטייפלער לא היה כ"כ גאון ות"ח
כמו שמדברים עליו, וכן מתחזות אחרים
כאלו, וצ"ה תשדתי בעצמי על אחר,
דהסטייפלער זצ"ל זכה אל מה שאחרים לא
זכו אליה דעם גדול ענותנותו, זכה שגם
אחרים יתבטו שגם הוא כמו שאר בני"א ולא
היה גדול במורה ויראה אלא כשאר בני"א

ואפשר עוד פחות יותר, וזה מדריגה גדולה
שזוכים יחדי סגולה לסייעתא דשמיא גדולה.

ועוד יותר יש לבאר האין זכה משה רבינו
להסתיר גדולתו, על פי מה דאיתא
בספר ואני תפילה (דברי חזק מעניי תפילה
מחן שיחוט של הרח"צ ר' משה וואלפסאן שליט"א)
בשם הריו"נער ז"ע לפרש מה שאמרה
השונמית לצעלה על אלישע הנביא, איש
אלקים קדוש הוא עובר עלינו תמיד (מלכים
ג' ד' ט'), ומקשה הגמ' בצרכות (י:) מנח
ידעה, ומתוך שהיה לה סימנים על זה
שלא ראתה זכוב על שולחנו ושהיתו מטחו
נקיה, ע"ש.

ומקשה הריו"נער, מה היתה לריכה סימן
שהוא איש קדוש, הרי מי שהוא
איש קדוש כל רואים ימרום שמקיים
מצוות ונשמר מעצירות ומתפלל בהתלהבות
ועושה מעשים טובים, ומאי מקשה הגמ'
מנח ידעה.

ומתוך שיש כמה מיני מדריגות בני אדם,
וכל מה שאדם במדריגה גבוהה
יותר, שגופו יותר מוזק, עבודתו נראית
פחות מבחון חזקת יותר בפנים מפני
שבכחו להסתיר, ומי שלא זיכך גופו כל כך
עבודתו נראית יותר בחוץ.

ויש ד' מדריגות בעובדי ה' זה למעלה
גבה, והם ישרים לדיקים חסידים
וגדול מכולם קדושים. הישרים המה יהודים
יקרים ישרים תמימים, ואללם רואים
ההתרוממות בפיהם, שזועקים בתפילה
ואומרים ומירות, וזהו צפי ישרים תרומם.
ולמעלה מהם לדיקים, שאין העבודה ניכרת
בפיהם, אלא בשפתי לדיקים מתבדך, כמו
בתפילת שמונה עשרה רק שפתי נעות
וקולה לא ישמע. ולמעלה מהם חסידים
ובלשון חסידים מתקדש שאין רואים אפילו
בשפתותיהם רק בלשונם. אבל בקדושים שהם
במדריגה גבוהה מאד נאמר וצקצק קדושים
מתהלל, שהעבודה נסתרת בקרבם ואינו ניכר
כלל בחוץ.

ואפשר זה הביאור כאן, דמשה רבינו
שהתורה ק' מעידה עליו והאיש
משה עניו וכו' צודאי זכה לזה ג"כ,
ומגדל ענותנותו כשהיה עומד ומשמש
פעל אלל בניי שיחשבו שגם משה הוה

2
P
אנש

2

ואתה תחזה מפל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת
שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי
חמשים ושרי עשרת (יה, כא)

1 חז"ל מפליגים בחכמתו של יתרו ובעצתו למשה, ובתרומתו הגדולה לבית
ישראל, במה שחידש למנות שופטים ודיינים שיעזרו למשה לשפוט את העם.

ולכאורה, הרי עצתו של יתרו שטען למשה כי הוא כורע תחת נטל העבודה
וזקוק להעמיד לו עוזרים, היא דבר פשוט ומובן לכל אחד, ומה החכמה המיוחדת
בזה?

6 אך באמת דבר גדול תיקן יתרו בישראל, כי יתכן שמשה רבינו היה יכול
לשאת את העם לבדו, שהרי היה איש אלקים, וגם ישראל העדיפו להישפט אצל
משה רבינו, אבל היה נוצר מצב שרב בישראל הוא רק אחד בדור, גאון וגדול
בחכמה כמשה רבינו, וכל הפחותים ממנו, אחד יותר ואחד פחות, שוים כולם
להיות תלמידיו של גדול הדור, וכמעט לא היה שייך שאדם רגיל מן השורה ישאף
להתגדל ולהצטיין בתורה ויראה וקדושה להיות רב בישראל.

על זה בא יתרו ולימדנו, שאנשי מעלה אינם רק אלו הגדולים ביותר, אלא
דרגות דרגות יש בענין: שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמשים ושרי עשרות, כל
אחד לפי דרגתו יכול להגיע לגדלות, ומעתה יכולה כל אמא לבכות בתפילה בעת
שמדליקה נרות שבת, שבנה יהיה גדול בתורה ויראה ורב בישראל, שכן גדלות
בתורה אינה נחלת יחידי יחידים, אלא נחלת הרבים היא.

ומשה רבינו הוסיף וחדש עוד יותר בזה, שהרי יתרו אמר: "ואתה תחזה מכל
העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי בצע", היינו לבחור אנשי מעלה
בדרגה גבוהה מאוד, ולבסוף כשמשה רבינו לא מצא כאלה גדולי עולם, כתיב:
"ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם", היינו על דרך
מה שאמרו חז"ל: "אין לך אלא השופט שבימין", שגם אם התלמיד-חכם שבדורך
אינו כליל המעלות כמו שהיו הרבנים פעם, אם הוא איש עושה חיל בהתמדת
לימוד התורה ובבקשת יראת שמים, עליך לכבדו, לעשותו לראש עליך וללמוד
תורה ממנו.

ובשעת מתן תורה הוסיף הקב"ה עוד בזה, והתנה אתנו: "ואתם תהיו לי
ממלכת כהנים וגוי קדוש". והמובן, שיתרו לימד אותנו שמכל עשרה יהודים צריך
שלפחות אחד יהיה מיוחד בעמו ויקדיש את חייו לתורה ועבודה, אבל הקב"ה
אמר לנו שאצלו המבט רחב יותר; הוא מתבונן בנו ביחס לכל העולם, שאנחנו
הסגולה וכהני ה' בתוכם, ולא די שמכל עשרה יהודים יהיה אחד גדול בתורה,
אלא שמכל עשרה אנשי העולם יהיה יהודי אחד גדול בתורה, ונמצא שכל העם
כולו סגולה ובעלי תורה ויראה!

פרשה זו, אפוא, באה לסתור את טענת השקר הנפוצה היום: 'לא כל אחד
יכול להיות רב', ולכן מקדימה לנו התורה הקדמה לקבלת התורה ולעיתיד מציאות
עם ישראל. נכון שלא כל אדם יכול להיות רב, אבל כל עשרה בני אנוש צריך
נגדם רב אחד, והיום ע"פ האומדן, אם כל יהודי שומר שבת יהיה גדול בתורה,
אין לנו אפילו שרי אלפים!

על כן, חובה גמורה וקדושה על כל אחד ואחד מאתנו, להיות איש חיל וירא
אלקים, ללמוד תורה הרבה כפי היכולת, ולהתאמץ בעבודת ה' כל הימים, ואז
יתקיים בנו הפסוק "והייתם לי סגולה מכל העמים".

כמד מנייחו ולא היה גדול מהם כמורה
ויראה וצפוס אחד מהמדריגות, ומה צנך
שישמש כולנו, וגבי אללו מגודל מדריגתו
לא נתקיים הגמ' בעירובין (יג:) כל הצורה
מן הגדולה, גדולה מחזרת עליו, דחשבו
צנ"י מהיכא תיתי שיכבדו אותו, ולא מטעם
שראו איזה פחיתות בו, אלא חשבו שהוא
כמד מהם.

ואתי שפיר מה שרמזה המוה"ק המדה
של ענוה קודם מתן תורה. עפ"י
מה דאיתא בלור החיים הק' כאן (יע, ג)
דהמדה של ענוה היא מן הסכרתיים
שצריכים, כדי לזכות לתורה, ע"ש עוד.

4

אפוא
/הנה

21

26

31

36

פרק ראשון:
לימוד גמרא ✓

6) י"ז
א'ח

(5) צ"ע א"ה

1 מדרש תהלים קיט: "לולי תורתך שעשועי וגו' אמרו ישראל אלולי תורתך שחיתת עמי והיא שעשועי או אבדתי בעיני וכן משה אומר ברוב שרעפי בקרבי וגו'. לעולם לא אשכח פקודיך וגו' הם חיים לישראל, אלולי היא — לא היה חיים, וכח"א כי היא חייך וכתוב כי מוצאי מצא חיים" וכו'.

4 תורה איננה כשאר המקצועות. מקצוע בוחר לו כל אחד כפי נטיתו וכשרונו. תורה — אלולי היא לא היה חיים.

4 צעירי ישראל שזכו ללמוד תורה — אין להם להשתית את לימודם על חשקם בתורה, אלא על הכרח התורה. בדורות קדומים ידע כל יהודי כי "אלולי היא לא היה חיים", וכולם למדו. בדורנו אנו — רק מתי מספר יודעים מחויב והכרח לימוד תורה. אבל קומץ צעירים זה המקדיש זמנו ללימוד, הוא הוא המסמל את עם ישראל האמיתי, הוא הוא המייצג את עם התורה. וזה הצעיר שזכה להיות במקום תורה — אל יחשוב כי הוא בחר ב"בית-ספר-מקצועי" לתורה, שכשרונותיו ונטיותיו הביאוהו לבחירת "מקצוע" זה, כמו שצעירים אחרים בחרו במקצועות אחרים. חלילה!

16 האמת היא, כי אלולי תורה — אין חיים, והכרח חיוני ללימוד תורה פרוש על כל אחד ואחד מישראל! החשק בוא יבוא, אבל ההתחלה היא ההכרח!

ומה הנפקא-מיניה אם לומדים מצד חשק או מצד הכרח? אם לומדים מצד הכרח, אזי כשהחשק נחלש או פג לגמרי, אין נותנים לרפיון להשתלט. תוך הכרח כי ההכרח הוא, ללמוד ולעסוק בתורה, וכי בלי תורה — החיים אינם חיים. "חשק" הוא דבר שברגש, ולפעמים בדברים קטנים הוא נפגע.

17 אולם, החשק בא עם הלימוד: "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ" — רש"י: "אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ולהבא, שכל התחלות קשות" (יתרו, רביעי).

28 "הקבלה מעתה" היא קבלת ההכרח ללימוד התורה, כי תורה אינה ח"ו מקצוע, קובץ דינים או מקור פרנסה, אלא עולם רוחני, ו"חיים" חיינו: להיות אורת בעולם רוחני זה!

וכל התחלות קשות: הכניסה לעולם התורה היא כניסה מעולם גשמי לתוך עולם רוחני, שאינה מצטמצמת לשעת הלימוד לבד אלא מקיפה את כל האדם.

* העולם הגשמי הוא עולם הדמיונות. הבא ללמוד תורה מוצא את עצמו במלחמה נגד דמיונותיו המפריעים אותו להתעמק בענינים שכליים, בשקלא וטריא של

1 הגמרא ובביאורי המפרשים. כל אחד הלומד תורה מוכרח להלחם נגד דמיונותיו. זוהי ההתנגשות הרצינית ביותר בין האמת והשקר שבאדם אשר דוקא בפותחו את הגמרא כמה דמיונות תוקפים אותו: זכרונות העבר, דאגות העתיד, קפידות וסכסוכי הווה. קושי ההתרכזות אין מקורו בחוסר-כשרון אלא בשליטת דמיונותיו של האדם עליו. ובמהירות שמצליחים לסלק הדמיונות המפריעים תלויה הכניסה ללימוד ולעליה.

41 הנכנס לעומק הלימוד ויודע להלחם את דמיונותיו, מרגיש גם את הנעימות והטעם שבתורה. כאשר הדמיונות קוסמים לאדם בציורים של הנאות ותענוגים וכל עניני עוה"ז — קשה לו למצוא טעם ברוחניות, בשכל בריא ועמוק. רק המשתחרר מדמיונותיו זוכה לזה. וזוהי הדרך: "אם עתה תקבלו עליכם" את הכרח הלימוד, ותלחמו נגד הדמיון ותוכלו לו — "ערב לכם מכאן ולהבא": תמצאו ערבות וטעם בלימוד, ויתרבה החשק בתורה, "שכל התחלות קשות": קשה המלחמה בין השכל והדמיון, שהיא היא מלחמת התורה. עומדים במלחמה זו ע"י הכרח ההכרח שבעסק התורה, אשר "אלולי היא — לא היה חיים".

46 "שכל" — אינו דבר יבש בלי רוח חיים, כמו שאנו מדמים, למשל, ביחס לחשבון מתמטי. אבל — צריך לחיות בו. כי חיים הם למוציאיהם — אל תקרי למוציאיהם אלא למוציאיהם בפה" (ערובין נד, א). הכולע דף הגמרא בעינים מבלי לבטאו ולהוציאו בשפתיו — אין הדברים חיים אצלו. אך כשמוציא אותם בפיו — אז הם חיים לו.

51 הסגולה האמיתית והדרגה האמיתית של עסק התורה היא דוקא בדבוק חברים: "שנים שיושבים ועוסקים בדברי תורה שכינת שרויה ביניהם; אחד העוסק בתורה הקב"ה קובע לו שכר" (אבות ג, ב). בשנים ישנם דברי תורה, לא בדורנו תורה: שכר יש לו, אך

1 שם פרש"י לבית יעקב אלו הנשים. וצריך להבינו הטעם דהא האנשים נתחייבו ביותר מצות ובלמוד התורה מהנשים, ומאי טעמא חקדים הש"ת שיאמר תחלה וראש לנשים. אבל הוא משום התורה ניתנה לעדי עד לכל הדורות, ועל זה רצה הקב"ה שאנחנו בעצמנו נשתדל שיתקיימו התורה ומצותיה לכל הדורות, כי עוד פעם לא יתגלה לכל כלל ישראל נתינת התורה, כדכתיב בקרא [דברים ו יט] קול גדול ולא יסף, ופרש"י לא יוסף להראות באותו פומבי, וכן הוא ברשב"ם וברמב"ן, שזה אפשר רק ע"י חינוך הבנים והבנות, והחינוך אינו ענין שנצוה להם כשהם גדולים דאיכא תורה ומצות אלו ואלו, שאז כשכבר יתרגלו לילך בשרירות לבם כעצת היצר לא יהיה באפשרות לרובם לקבל עול תורה ומצות, וכדאיתא בב"ב דף כ"א ע"א דכשהכניסו ללמוד אצל מלמדים כבן ט"ז כבן י"ז היו בועטין ברבן ויוצאין, אלא שצריך לחנך כשהן קטני קטנים כדי שלא יקשה עליהם שמירת התורה וקיום המצות,

21 שזהו דבר שאי אפשר אלא להאמהות שהן מגדלות את בניהן ובנותיהן בעניני חייתם הגשמי, שהן יגדלו אותם גם לחיותם הרוחני הנצחי בבת אחת, ואף אחר שנמסרין למלמדים ומורים בשיבות קטנות גם כן הם תלק גדול מהיום תחת השפעת האם, שלכן הקדים הקב"ה בקבלת התורה את הנשים שרק על ידיהן תהיה קבלת התורה גמורה לכל הדורות לעולם, שאחרי שיתרגלו כאמונה בהש"ת ובנתינת התורה וברצון וחשק גדול לקיום המצות יוכלו ללמוד תורה הקדושה מהאבות ומהמלמדים המורים, ואחר-כך לקבל תורה ומוסר ודרך האמת מראשי הישיבות וגדולי התורה וצדיקי הדור, אשר בשביל זה יחנכו גם הם את בניהם ובנותיהם בדרך התורה והמצות, וכן יהיה לעולם.

7
ש
8
כ

דברי תורה מתהווים רק בלימוד בחברותא. או מתבררת השמעתתא. שמחים הדברים. מתיחדת השכינה עם הלומדים. והם עצמם מצליחים ומתחדדים (ראה שבת סג. א.)

הלימוד בחברותא אינו קל. מצד אחד — אורב הנסיון של בטלה. ומאידך — הנסיון של התנצחות וקנאה. לכן מעדיפים הרבה צעירים ללמוד דוקא לבד — ולא מוחמה. כי הנח על כגון זה נאמר „אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליהם“. דרך התורה — דרך עליה היא. כל צעד כרוך בנסיונות. ובכל זאת אי אפשר להרתע מלכת צעד אחרי צעד. הנך עלול להתבטל? הרצון החזק שלא להתבטל בשום אופן יכריע. מוכרחים להתרגל בעבודה עיונית מאומצת בצוותא. הנך חושש מההתנצחות והקנאה? אתה עם מדותיך, עם אהבת הנצחון. נגע הקנאה ופחד היאוש — התבטל לפני חיפוש האמת לאמיתה של תורה! יהיה זה בגדר חוק ולא יעבור כי אין ללמוד בשום אופן לבד ברוב סדרי הלימוד, ולו גם יהיו הנסיונות קשים מאוד בשביל צעיר. אם רצונו חזק והכרתו ברורה כי כך

1 טז | צא

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (י"ט. ו)
פירש"י "לא פחות ולא יותר", וצ"ע רח"ו שישנה משה דברי הקב"ה אלא הביאור שהזהירו אל בני ישראל שלא ישנו תפקידם, ויהיו גדוליהם ממלכת כהנים וגוי קדוש, ופשוטי העם אל יהרסו אל ה' לנהוג עצמם במדת חסידות יתירה על דרגתם האמתית.
ומגדולי המוסר הוכיחו כן מדברי הגמ' חולין (קה). "אמר מר עוקבא אגא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא כי הוה אכיל בישראל האירנא לא הוה אכיל גבינא עד למחר, ואלו אנא כהא סעודתא הוה דלא אכילנא לסעודתא אחרינא אכילנא" ע"כ. (אני לגבי אבי כחומץ לגבי יין, שאבי המתין בין כשר לגבינה כ"ד שעות ואני איני ממתין אלא כ"ד שעות) ולכאורה צ"ע למה לא המתין מר עוקבא כדכתיב "אם ידע שעדיף לעשות כן, ומוכח שאם הרגיש בעצמו שאינו ראוי להחמיר על עצמו כן אין בזה אפי' מדת חסידות להתחסד יותר ממדריגתו העצמית ואין שום תועלת בזה וזהו מה שהזהירו למשה אל כנ"י שיאמר לכל אחד דבר גדול שאין לקפוץ כפי מדריגה שאינו שייך לו עוץ וזהו כלל ועיקר גדול שאין לקפוץ כפי מדריגה שאינו שייך לו עוץ כלל, וקדושי עליון מנהיגים קשורים במדריגתם, שזכו לה בעמל ויהיגעה, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול.

10 טז | זכא

וא"ר חלבו אמר רב הונא כל הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שברו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' והאלהים יענו בקול. איני והא כתיב "וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה הוה רבי אבהו אמר כאילו הקריב מנחה שנאמר "מביאים תודה בית ה' רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אתה מחורבות ירושלים שנאמר "כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה' "

הוא כאילו מתחיל להצליח בלימודו עכשיו, וכאילו מקבל את התורה מחדש, ומבואר בגמ' פסחים (סח:) דאף דנחלקו ר"א ור' יהושע בימים טובים דפסח וסוכות אי בעינן או כולו לדי' או כולו לכם, או חציו לדי' וחציו לכם, מכ"מ הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מ"ט יום שניתנה בו תורה הוא. והקשו שמה המפרשים דאדרבא, ביום שניתנה בו תורה

5

לה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (י"ט ו)
רש"י (ממכילתא) אלה הדברים — לא פחות ולא יותר, עכ"ל. ולא נתבאר היכי תינתא ידבר יותר על מה שנצטוו לדבר, ובכל התורה דכתיב דבר ל בני ישראל שוב לא שינה בסיום הדברים אלה הדברים אשר תדבר, באמת למה יבא לשון זה, וכאן דכתיב למעלה (פסוק ג') כה תאמר לבית עקב ותגיד לבני ישראל, שוב למותר לשון הצוי, כה תדבר.
ואפשר לפרש עפ"י המבואר במס' יבמות (מ"ז ב'), דגר שבא להתגייר גדיעים לו מצות חמורות שעליו לקבל ביהדותו, ופירשו בגמרא טעם תודעה זו, כי אולי לא יאבה לקבל עליו עול זה וימנע מלהתגייר, ומניעה זו היא לרצון לישראל, מפני שקשים גרים לישראל כספחת (ויש הרבה טעמים בזה, עיין בתוס' שם ועוד בתוס' קדושין ע' ב' ונדה י"ג ב').
והנה ישראל בשעת מתן תורה היו כמו גרים שנכנסו תחת כנפי השכינה ולפי זה הי' למשה להודיעם ממצות חמורות שעליהם לקיימן, כמו שמודיעים בקבלת גרים — על זה אמר לו ה' לא תוסיף להגיד להם יתר על הדברים האלה שאמרתי לך.

וטעם הדבר שמשונה ענין זה מקבלת התורה מכניסת גרים הוא, כי כפי שכתבנו פרישת גרים מלהתגייר נוח ורצוי הוא, כמו שבארנו ולכן מתרים בהם בחומר מצות, אולי יפרשו מחמת זה אבל בקבלת התורה בישראל לא שייך זה, יען כי סוף סוף יקבלו התורה בכפי' כידוע מהאמר שכפה עליהם הקב"ה את ההר, כמבואר בשבת פ"ח א' ואם כן אין כדאי עתה להכביד רוחם בחודעת עול מצות חמורות, ועל כן צוה ה' אותו שלא יוסיף דברים יותר מאשר צוהו.
ומה שאמרו במכילתא שצוה אותו גם על שלא יפחות — הוא אשיגרא דלישנא בעלמא, כמו שרגילין לומר לא פחות ולא יותר.

סעודת הנשואין
יא. בגמ' ברכות (ו:) הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו וכו', ואם משמחו מה שברו, א"ר יהושע בן לוי זוכה לתורה... רבי אבהו אמר כאילו הקריב תודה... רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים וכו'.
ובביאור הענין הי' נראה לומר, דמבואר בגמ' יבמות (סב:) דהשרוי בלא אשה שרוי

11
7
8
103
ע

הו"ל למימר דלכר"ע ניבעי כולו לר'. ובאור
עפ"י דברי הרמב"ן (ס"פ משפטים) עה"פ ויחוו
את האלקים ויאכלו וישתו, דאיתא במדרש,
מכאן שעושים סעודה לגמרה של תורה, דמהך
קרא ילפינן דיש חיוב לעשות סעודה לכבוד
קבלת התורה.

12
pe

ואף בפורים איתא שמה בגמ' פסחים
דהכל מודים דבעינן נמי לכס, ולפי גרסת
הגאונים היינו נמי מהך טעמא — דומיא
דשבועות, דאף פורים חשיב כיום שניתנה בו
תורה מפני שבפורים היתה קבלת התורה
עוה"פ, וכמו שדרשו בגמ' שבת (פח). עה"פ
קיימו וקיבלו, דקיימו מה שקיבלו כבר, דהדר
קיבלוהו בימי אחשוורוש, נועיין כל זה בהערות
הרמ"א למרדכי פ"א דמס' מגילה (סי' תשפט),
ובבאור הנצי"ב לשאלות (סי' ס"ד אות
וא"י) 4.

וה"נ נ"ל בחתן ת"ח, שלמד תורה
בבחרותו, שנשואיו חשיבי בעדו כקבלת התורה
מחדש, וממילא מצוה לקבוע סעודה או לרגל
שמחת קבלתו התורה מחדש, וכדוגמת הסעודה
בפורים לפי גירסת הגאונים הנ"ל. ואתי שפיר
המבואר בפסחים (מט). דסעודה שאינה של
מצוה היינו כגון בת ת"ת לע"ה, דדוקא בת"ת
הנושא אשה חשיבא הסעודה כסעודת מצוה,
דאז חשיבי הנשואין כקבלת התורה מחדש.
ומאחר שסעודת החתונה היא סעודה
הנערכת לרגל שמחת קבלת התורה, כל
המשתתפים בה יזכו — בבחינת מדה כנגד
מדה — להצלתה בלימוד התורה. וה"ט דר'
3] יהושע בן לוי שהמשמחו זוכה לתורה.

ולפי גרסת הגאונים מוסבר היטב טעם
החילוק שבין חנוכה לפורים, דבחנוכה ליכא
תקנת סעודה, מפני שלא היתה או קבלת התורה
מחדש. אכן ערמ"א לאו"ח (סי' תר"ע ס"ב)

ומג"א שמה (סק"ד), שאם יאמרו זמירות
ותשבחות לשי"ת יכולים להפוך סעודת חנוכה
(שהיא סעודת הרשות) לסעודת הודיה, אשר
דינה כסעודת מצוה, וכמו בחתונת ע"ה, שלפי
פשטות הגמ' דפסחים משמע דאינה סעודת
מצוה, אך אם יגידו שבה והודי' לשי"ת ע"ד
השירוך, הופכת הסעודה להיות סעודת הודיה,
אשר דינה כסעודת מצוה.

ומקור ליסוד ענין סעודת מצוה דסעודת
הודיה, ענצי"ב בביאורו לתורה פ' צו (ויקרא
ז"ג), שר"ז נלמד מקרבן תודה שנאכל ליום
ולילה, ולא לב' ימים כשאר שלמים, כדי
שיצטרך להזמין יותר אורחים לאכול אתו, ויגיד
דברי הודאתו בפניהם.

וה"ט דרבי אבהו, דהמשתתף בסעודת חתן
נחשב כאילו הקריב קרבן תודה, דע"י מה
שיאמרו דברי הודיה בשעת הסעודה, תהפך
הסעודה לסעודת הודיה אשר יסודה ושרשה
בקרבן תודה, וכדברי הנצי"ב הנ"ל.

ובכונת רנב"י (דנחשב כאילו בנה תורבה
אחת מחורבות ירושלים) הי' נל"פ עפ"י הגמ'
יבמות (סב). דאין בן דוד בא עד שיכלו כל
נשמות שבגוף, ונמצא שבכל נישואין אנו
יודעים כבר מראש שזה הזיווג (לכשיתברכו
בכנים) ימהר ביאת המשיח, אשר הוא יבנה

וביהמ"ק (כדברי הרמב"ם סוף הל' מלכים),
וממילא עצם הנשואין חשיב כבר כאתחלתא
דגאולה, שמצוה יש לשמות בשעת בנין ביהמ"ק
(כדברי הרמב"ן עה"ת ס"פ נשא), ואפילו בשעת
אתחלתא דגאולה ג"כ יש מקום לשמות,
לכמבואר אצלנו במק"א [בסי' י"ט אות ז'],
וממילא, כל המשתתפים בסעודת החתן נחשב
כאילו השתתפו בשמחת בנין ביהמ"ק — על
שם העתיד, ולזה התכוונו בגמ', כאילו בנה
חורבה אחת מחורבות ירושלים.

לא תחמוד

"לא תחמוד בית רעך לא תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחתמו וכל
אשר לרעך" (כ, יד)

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל תמה לאריכות הלשון בדברה העשירית: "לא
תחמוד בית רעך, לא תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחתמו, וכל

אשר לרעך". והרי אם הכתוב מסיים בכלל "וכל אשר לרעך", הרי הכל
בכלל, ולמה מפרט הוא בתחילה בית, עבד, שור תמור?

ותירץ, שאדם מביט בנכסיו של חברו וחומד אותם. אם זה "בית" רעהו,
חומד הוא את הוילה, את הגינה שמסביב, את ריצוף השיש... אם זה
"חמורו" של חברו, יש לו מכונית חדשה, חומד הוא אותה ומתרעם בליבו,
למה יגרע חלקי? האם חברי טוב או נעלה ממני? אין זה הוגן שהוא יקבל
ואני לא. היכן היושר?!

13
אשר לרעך
אשר לרעך
אשר לרעך

(6)

ועונים לו: הרגע, הצדק עמך. אבל מצד שני, אין זה צודק שתקבל רק את
 הוילה שלו ואת המכוננית שלו, ויחד עם זאת תשאיר ברשותך את כל מה
 שקיבלת בחלקך: את הבריאות הטובה, את המידות הטובות, את
 המשפחה המאושרת, את השלווה שבביתך. אם רצונך בנכסיו, קום
 והתחלף עימו כליל, קח את המכוננית שלו, עם האולקוס וכאבי הראש.
 עם ה"מרבח נכסים מרבה דאגה" יומם ולילה, עם הצרות מבית, עם המזג
 הרע והתפרצויות החימה, הכל בכל, ואם אתה עדיין חפץ בכך, אות הוא
 שאינך יודע את מצבו...

וזהו שנאמר: "וכל אשר לרעך" אל תסתכל בפרט זה או אחר, הסתכל על
 כל אשר לרעך, וכבר לא תחמוד מאומה...